

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มา

เด็กวันนี้เป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของชาติในวันข้างหน้า ประเด็นที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศจึงเน้นที่ประเด็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้เลยถ้าไม่เริ่มเสียตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยก่อนเข้าโรงเรียน เพราะพัฒนาการในวัยนี้จะหล่อหลอมเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพ นิสัยใจคอของเด็กในการที่เตรียมให้เขาพร้อมที่จะใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไปในอนาคต ยิ่งไปกว่านั้นวัยนี้เป็นวัยที่เด็กพร้อมจะรับ เด็กต้องการการแนะแนวทาง และการเอาใจใส่จากผู้ใหญ่อย่างใกล้ชิด เพราะอัตราของการพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้เป็นไปอย่างรวดเร็ว นักการศึกษาเชื่อว่า การเรียนรู้ของคนเกือบ 90% เกิดขึ้นในช่วงอายุ 5 ขวบแรกของชีวิต (Bloom, 1964) และผลจากการศึกษาที่มีผู้นำมาอ้างได้ระบุว่า พื้นฐานทางด้านสติปัญญาและคุณธรรมในตัวบุคคลนั้นได้รับการปลูกฝังอย่างสมบูรณ์แล้วตั้งแต่เมื่ออายุได้ประมาณ 3-4 ขวบ (ปานตา ใช้เทียมวงศ์, 2534, หน้า 3)

เด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ทั้งสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ดังนั้นการเรียนรู้ของเด็กจึงเกิดขึ้นภายใต้สภาพและเงื่อนไขของการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กได้รับ อาจจะกล่าวว่าการเลี้ยงดูเด็กในวัยนี้ แท้ที่จริงเป็นการสอนการอบรมเพื่อปลูกฝังและวางรากฐานลักษณะนิสัยของเด็กนั่นเอง ดังนั้นการให้ความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อนเข้าโรงเรียนจึงไม่ใช่เรื่องที่พูดเกินเลย หรือนั่นความสำคัญที่มากเกินไปจนความเป็นจริง มีพ่อแม่ไม่น้อยที่ไม่เข้าใจและไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงไม่ได้ให้เวลาและให้ความสนใจเอาใจใส่ลูกอย่างพอเพียง ทำให้ขาดโอกาสที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เต็มตามศักยภาพของเขา บางครั้งความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้ใหญ่อาจจะเป็นตัวปิดกั้นศักยภาพของพัฒนาการของเด็กเสียด้วยซ้ำ ทำให้ช่วงเวลานี้ถูกกลืนหายไปอย่างน่าเสียดาย

สำหรับสังคมไทย สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น (Nuclear family) ประกอบกับภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจทำให้สตรีเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น จึงทำให้ครอบครัวขาดคนดูแลเด็ก รูปแบบการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนจึงเปลี่ยนไป ในสังคมเมืองถ้าเป็นเด็กเล็กพ่อแม่มักจะนิยมจ้างพี่เลี้ยงมาช่วยดูแลเด็กที่บ้าน แต่ถ้าเป็นเด็กโต โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 3-5 ปี พ่อแม่มักจะนิยมนำเด็กไปฝากที่สถานเลี้ยงเด็ก ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของศูนย์พัฒนาเด็ก หรือโรงเรียนอนุบาล เป็นต้น รัฐเองก็เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ ดังจะเห็นได้จากนโยบายทางสังคมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 6 ระบุว่ารัฐมีนโยบายที่จะสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนขึ้นในหน่วยงานราชการและเอกชน และสำหรับผู้มีรายได้น้อยทั้งในเมืองและชนบท เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพประชากร และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบิดา-มารดา สำหรับกลุ่มผู้มีรายได้น้อยก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง

สามารถออกไปประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2530, หน้า 78)

ผลที่ตามมาก็คือจำนวนสถานบริการเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ ในสังคมไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว เฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมากกว่า 600 แห่ง ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในจำนวนนี้ประมาณ 1 ใน 6 อยู่ในชุมชนเมือง ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกัน กล่าวคือเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชนที่ขอจดทะเบียนต่อกรมประชาสงเคราะห์ และเป็นโรงเรียนอนุบาลทั้งของเอกชนและของรัฐ ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐ ที่เหลืออีกประมาณ 5 ใน 6 อยู่ในชุมชนชนบท เรียกชื่อว่าศูนย์พัฒนาเด็ก ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาชุมชน และมีจำนวนเพียงเล็กน้อยที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการศาสนา และกรมอนามัย (ข้อมูลติดต่อด่วนตัวกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จังหวัดขอนแก่น, 2530)

แม้ว่ากลุ่มที่เรียกชื่อเป็นศูนย์พัฒนาเด็กจะมีจำนวนมากที่สุด แต่ปัญหาที่พบก็คือเด็กในชนบทส่วนใหญ่ยังขาดโอกาสในการเข้ารับบริการ จากการศึกษาพบว่ามีเด็กอายุ 3-5 ปีในชนบทเพียงร้อยละ 17 เท่านั้นที่มีโอกาสได้เข้าเรียนในชั้นอนุบาล ชั้นเด็กเล็ก หรือศูนย์พัฒนาเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมและประสานงานเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2530, หน้า 30)

นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญที่สุดของศูนย์พัฒนาเด็กก็คือ การดำเนินงานยังขาดทิศทางและหลักการที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, อ้างแล้ว) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กในชนบท ด้วยเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย จึงเป็นที่มาของโครงการวิจัยนี้ เพื่อจะทำให้ได้ทราบข้อมูล ปัญหา และสาเหตุแห่งปัญหาต่างๆ เพื่อจะได้หาแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสม ตลอดจนหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาของการดำเนินงานที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในอันที่จะเป็นศูนย์สาธิต และศึกษาเกี่ยวกับการดูแลเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนในภูมิภาคนี้

2. กรอบแนวคิด

เพื่อให้การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กครั้งนี้มีทิศทางที่ชัดเจน สามารถตอบคำถามได้ว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเป็นอย่างไร ได้มาตรฐานหรือไม่ และเพื่อช่วยให้สามารถเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ได้ คณะผู้วิจัยจึงได้ใช้กรอบแนวคิดการประเมินคุณภาพของสถานเลี้ยงเด็กเป็นเกณฑ์ โดยจะศึกษาว่าสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์

แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าการพิจารณาคุณภาพของสถานเลี้ยงเด็กนั้นมีหลายแนวคิด หลายมุมมอง ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และเงื่อนไข ว่าใครเป็นผู้พิจารณา และพิจารณาเพื่อวัตถุประสงค์อะไร (Katz, 1992)

ก่อนที่จะพิจารณาแนวคิดในการประเมินคุณภาพสถานเลี้ยงเด็ก ใคร่ขอนำเสนอประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของสถานเลี้ยงเด็กที่ควรจะนำมาพิจารณาในสามประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก กรอบแนวคิดในการประเมินคุณภาพนี้ได้จากแนวคิดและเกณฑ์ที่นักวิชาการได้เสนอแนะไว้ ส่วนใหญ่เป็นแนวคิดที่ใช้สำหรับสังคมตะวันตก ซึ่งมีลักษณะสังคมแตกต่างจากสังคมไทย นอกจากนี้เกณฑ์หรือมาตรฐานในบางเรื่องได้มาจากกระเปียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่รัฐประกาศใช้เพื่อควบคุมคุณภาพของสถานเลี้ยงเด็กในบางประเทศ เท่าที่จะสามารถค้นคว้าได้ จึงเป็นปัญหาว่าการนำแนวคิดและเกณฑ์ดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยนี้จะเหมาะสมสำหรับสังคมไทยหรือไม่ เมื่อพิจารณาในแง่ของหลักวิชาการแล้ว เห็นว่าหลักการต่างๆ น่าจะมีความเป็นสากล อีกทั้งเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย องค์ความรู้และรายงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังมีค่อนข้างจำกัด จึงเห็นว่ากรอบแนวคิดและเกณฑ์ดังกล่าวน่าจะมีคามเหมาะสมที่จะนำมาเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้

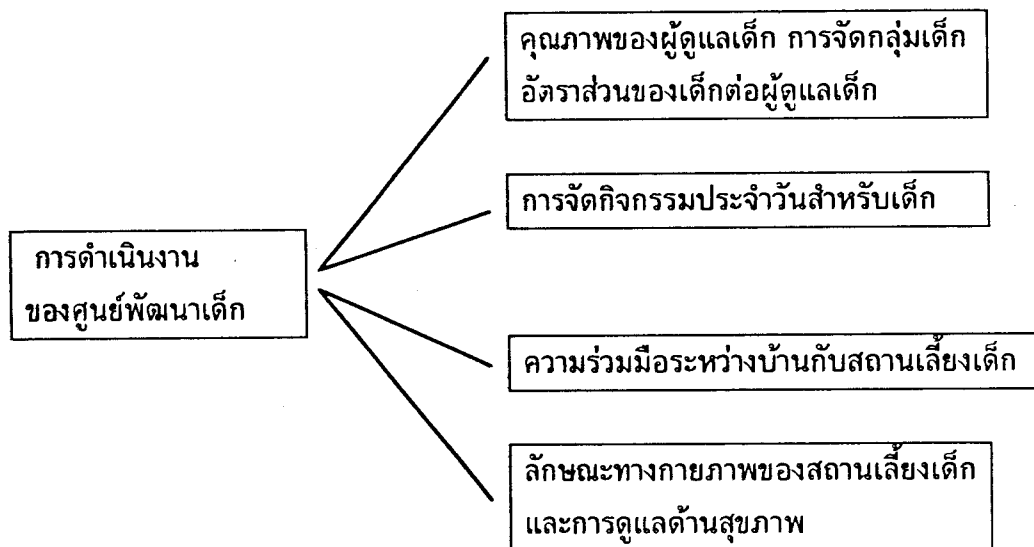
ประเด็นที่สอง กรอบแนวคิดในการประเมินคุณภาพของสถานเลี้ยงเด็กนั้นมีหลากหลาย ซึ่งอาจจะแบ่งได้เป็นสามกลุ่มใหญ่ กลุ่มแรกเน้นการประเมินในเชิงโครงสร้าง (Structure) เช่น ประเมินจากตัวชี้วัดของอัตราส่วนเด็กต่อครู คุณสมบัติของครู อัตราส่วนพื้นที่ต่อเด็ก การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน เป็นต้น เพราะเชื่อว่าถ้าโครงสร้างดีน่าจะเอื้อต่อการดำเนินงานให้มีคุณภาพได้โดยง่าย ข้อดีของการประเมินแบบนี้คือ สามารถประเมินได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว เหมาะที่จะใช้ประเมินเพื่อการควบคุมคุณภาพโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ และเป็นแนวทางในการประเมินสำหรับพ่อแม่ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกสถานเลี้ยงเด็กกลางวันสำหรับบุตร กลุ่มที่สอง เน้นการประเมินในเชิงกระบวนการ (Process) ด้วยเหตุผลที่ว่าแม้โครงสร้างจะดี ตรงตามเกณฑ์ แต่ไม่ได้หมายความว่าคุณภาพของการดูแลเด็กจะดีไปด้วย เปรียบได้กับข้อสมมุติฐานที่ว่าครูที่มีความรู้ดี ถ้าได้รับมอบหมายให้ดูแลเด็กในอัตราส่วนที่พอดี น่าจะให้การดูแลเด็กได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งอาจจะไม่เป็นจริงเสมอไป จึงควรจะพิจารณากระบวนการที่เกิดขึ้นจริงมากกว่า ดังนั้นตัวชี้วัดที่กลุ่มนี้ใช้ในการประเมินจึงได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่เกิดขึ้นจริง การใช้เนื้อที่ในสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น เป็นต้น ข้อดีของการประเมินแบบนี้คือการได้เห็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจริง แต่ข้อเสียที่เห็นได้ชัดคือทำได้ยาก ใช้เวลามาก และต้องใช้ผู้ประเมินที่มีความเชี่ยวชาญหรือได้รับการอบรมมาโดยตรง กลุ่มที่สามมีความคิดเห็นขัดแย้งว่าน่าจะประเมินผลลัพธ์ (Outcome) ที่เกิดขึ้นกับเด็กเป็นสำคัญ ตัวชี้วัดสำหรับกลุ่มนี้จึงได้แก่ พัฒนาการของเด็ก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น เพราะถือว่าเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการให้เกิดขึ้นและน่าจะเป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จหรือคุณภาพของบริการได้ตรงกว่า แต่การประเมินในลักษณะนี้ก็มิข้อโต้แย้งว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กนั้นมีปัจจัยต่างๆ มากมาย อาจจะไม่ใช่ผลโดยตรงจากปัจจัยคุณภาพของการดูแลในสถานเลี้ยงเด็กก็ได้ นอกจากนี้การประเมินก็ทำได้ยาก และต้องใช้ระยะเวลานานในการติดตามผล

เมื่อพิจารณาความเป็นไปได้สำหรับการวิจัยนี้ จะเห็นว่ากรอบการประเมินเชิงโครงสร้างน่าจะเหมาะสม และมีความเป็นไปได้มากที่สุดในการดำเนินการนี้

ประเด็นสุดท้ายก็คือ ใครจะเป็นผู้ประเมิน โดยปกติแล้วผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ชุมชน ผู้ปกครอง เด็ก ครูหรือผู้ดูแลเด็ก หรือคนนอกได้แก่ นักวิชาการฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

เช่น นักการศึกษา นักจิตวิทยา ผู้ประกอบการ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบ เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินคุณภาพของการดำเนินงานในสถานเลี้ยงเด็กทั้งสิ้น แต่ที่สำคัญที่สุดคือแต่ละบุคคลจะมีมุมมอง (Perspectives) แตกต่างกันไป ขึ้นกับเป้าหมายและบทบาทของผู้ประเมินแต่ละคน

สรุปว่าการวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก โดยใช้กรอบการประเมินคุณภาพเชิงโครงสร้างมาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยนักวิชาการซึ่งเป็นคนนอกเป็นผู้ประเมิน และมีองค์ประกอบในการประเมิน ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาได้ดังนี้

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก สังกัดกรมพัฒนาชุมชนในจังหวัดขอนแก่น

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็ก ได้แก่ ความเป็นมาของการก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก และลักษณะการบริหารงาน

1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเด็ก สัดส่วนของเด็กในกลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสเข้าอยู่ในศูนย์ฯ ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ความคาดหวัง และความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็ก ทั้งกลุ่มที่ไปและไม่ไปศูนย์ฯ

2. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก ในองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่

2.1 คุณสมบัติของผู้ดูแลเด็ก การจัดกลุ่มเด็ก อัตราส่วนของเด็กต่อผู้ดูแลเด็ก

2.2 การจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก

2.3 ความร่วมมือระหว่างบ้านกับศูนย์พัฒนาเด็ก

2.4 ลักษณะทางกายภาพของศูนย์พัฒนาเด็ก และการดูแลด้านสุขภาพ

4. ขอบเขตของการศึกษา

1. เนื่องจากการให้บริการเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนมีหน่วยงานต่างๆทั้งของรัฐและเอกชนรับผิดชอบอยู่ทั้งหมด 11 หน่วยงาน (สุมน อมรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ, 2534, หน้า 12-16) ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป แต่ศูนย์พัฒนาเด็กในชนบทส่วนใหญ่จะอยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาชุมชน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของข้อมูล การศึกษานี้จึงได้เลือกศึกษาเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กที่สังกัดกรมพัฒนาชุมชน และได้รับการสนับสนุนค่าตอบแทนผู้ดูแลเด็กจากกรมฯเท่านั้น เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีเงินดำเนินการน้อยที่สุด จึงน่าจะเป็นกลุ่มที่มีปัญหามากที่สุด

2. การศึกษานี้เป็นการศึกษาในช่วงเวลาสั้น (Cross-sectional study) ซึ่งถือว่ากิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นกิจกรรมที่เป็นตัวแทนของกิจกรรมประจำวัน หรือเป็นลักษณะการดำเนินงานของศูนย์ฯตามปกติ

3. ตัวแปรที่เลือกเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานนี้ อนุโลมตามกรอบแนวคิดการประเมินคุณภาพของสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน ซึ่งถือเสมือนเป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือเป้าหมายในการดำเนินงานของสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กมีคุณภาพ

2. การพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กจะช่วยให้เด็กได้รับการดูแลที่ดี ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กในชนบท และจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่งด้วย

6. คำจำกัดความ

วัยก่อนเข้าโรงเรียน หมายถึง อายุก่อนที่จะถึงเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ซึ่งแต่ละประเทศจะกำหนดไว้แตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยกำหนดให้การศึกษาภาคบังคับเริ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อเด็กมีอายุ 7 ปีบริบูรณ์

สถานเลี้ยงเด็กกลางวัน หมายถึง สถานบริการดูแลเด็กวัยก่อนเกณฑ์เข้าโรงเรียนในช่วงเวลากลางวันโดยทั่วไป

ศูนย์พัฒนาเด็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กในชนบทที่อยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาชุมชน และได้รับความช่วยเหลือด้านค่าตอบแทนจากกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กที่เลือกมาศึกษาในโครงการนี้

ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กในสถานเลี้ยงเด็ก

คุณสมบัติของผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ลักษณะของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งประเมินจากความรู้และประสบการณ์ในการดูแลเด็ก

การจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก หมายถึง แนวทางในการจัดประสบการณ์ประจำวันสำหรับเด็ก ประเมินจากการมีตารางกิจกรรมประจำวัน (Schedule) การมีหลักสูตรหรือหัวข้อการสอน (Theme) การจัดมุมเล่น และอุปกรณ์ในมุมเล่นต่างๆ

ความร่วมมือระหว่างบ้านกับศูนย์พัฒนาเด็ก หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบ้านกับศูนย์ฯ โดยประเมินจากทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายผู้ดูแลเด็กและฝ่ายผู้ปกครอง สำหรับฝ่ายผู้ดูแลเด็กจะประเมินว่าได้มีการจัดกิจกรรมหรือเอื้อโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือไม่ สำหรับฝ่ายผู้ปกครองจะประเมินจากการที่ผู้ปกครองได้รับทราบว่า มีการจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างบ้านกับศูนย์ฯหรือไม่ และได้เข้าร่วมในกิจกรรมหรือไม่

ลักษณะทางกายภาพ หมายถึง ลักษณะของอาคาร และสภาพแวดล้อมของสถานเลี้ยงเด็ก โดยประเมินจากสถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อม พื้นที่ในอาคารและการใช้พื้นที่ พื้นที่สนามและอุปกรณ์ของเล่นสนาม

การดูแลด้านสุขภาพ หมายถึง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลด้านสุขภาพและความปลอดภัยในสถานเลี้ยงเด็ก ประเมินจากความปลอดภัยในอาคาร ความปลอดภัยในสนาม การฝึกสุขนิสัยเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การฝึกการขับถ่าย การจัดให้เด็กนอนพักกลางวัน การดูแลเด็กป่วย การตรวจร่างกายสำหรับเด็ก และสำหรับผู้ดูแลเด็ก
